

De Standaard - zaterdag 07 augustus 2010
Auteur: Guinevere Claeys , Griet Plets

Een hoopvol einde

TERMINAAL, MAAR NIET UITZICHTLOOS

'Ik wil bewijzen dat mirakels bestaan.' De terminaal verklaarde Marie-Rose Morel bedoelde het dapper, maar de klassieke geneeskunde was niet opgezet met haar luid verkondigde geloof in alternatieve therapieën. Hardnekkige hoop in bange tijden? Menselijk, maar soms ook gevaarlijk. 'Als ik alle mirakels op internet zou geloven, ik was al honderd keer genezen.'

Het klonk nochtans indrukwekkend moedig, toen Marie-Rose Morel deze week benadrukte dat ze niet zou opgeven. Ook al voorspellen artsen haar nog amper zes maanden, nu ze opnieuw baarmoederkanker heeft. Ze zei het en bleef kranig lachen voor de camera's: ze zou bewijzen dat mirakels bestaan. Hoe? Met behulp van alternatieve methodes die kanker tóch nog kunnen genezen, tegen alle prognoses in. Haar moed en haar hoop maakten indruk: lezers en kijkers kwamen met een massa alternatieve geneestips aandragen. Van behandelingen met ahornsiroop en eendenkroos tot de simpele degelijkheid van de macrobiotiek.

Minder enthousiast was de klassieke geneeskunde. Dirk Devroey, hoofd van de dienst Huisartsgeneeskunde aan de VUB, reageerde uitermate streng. 'Marie-Rose Morel geeft de indruk dat alternatieve behandelingen kunnen werken tegen kanker. Daardoor zouden anderen het idee kunnen krijgen dat ze ook in eerste instantie voor die geneeswijzen kunnen kiezen', zei hij in Het Nieuwsblad, op eigen voorzet. Morel heeft een voorbeeldfunctie voor andere kankerpatiënten, vond Devroey bovendien. Bekende Vlaming, dat ben je ook in minder goede dagen.

De bal ging aan het rollen. De twee kampen stonden weer lijnrecht tegenover elkaar: de klassieke geneeskunde en de alternatieve therapieën. Al gaat het au fond natuurlijk niet om die eendenkroos of maretak. De spil van de discussie is dit: hoop. En dat is een heikel iets. Hoop doet een mens al eens boven zichzelf uitstijgen, maar hoop draait net zo vaak een rad voor de ogen. De Britse oncoloog Jerome Grootman wijdde een boek aan de 'anatomie van de hoop' en schrijft het haast helende krachten toe. 'Hoop kan pijn blokkeren omdat het endorfinen en enkefalinen doet vrijkomen in de hersenen, stoffen die de effecten van morfine nabootsen. Soms kan hoop ook een belangrijke invloed uitoefenen op vitale levensfuncties, zoals de ademhaling, de bloedsomloop en motorische functies. Zo kan het een kettingreactie in gang zetten, iedere schakel van die ketting maakt de kans op verbetering groter.'

Geest boven lichaam

Hoop doet letterlijk leven, misschien dus wel. En in volle uitzichtloosheid kan hoop zelfs mirakels verrichten. Daar is toch Linda Wellekens, specialiste macrobiotiek, van overtuigd. 'Als Marie-Rose Morel bij mij op consultatie kwam, dan zou ik haar eerst en vooral een knuffel geven. En haar zeggen dat een mirakel vaak dichterbij is dan je denkt.'

Wellekens, nu 59, weet wat kanker met een mens kan doen: ze werd er op haar 36ste zelf mee geconfronteerd. 'Darmkanker, luidde de diagnose. Ik was ziek, depressief ook, maar na verloop van tijd zeiden de dokters dat ze niets meer konden doen. Dus zocht ik mijn toevlucht in alternatieve geneeswijzen. Ik kwam bij een specialist in de macrobiotiek terecht, een voedings- en gezondheidsleer gebaseerd op het zenboeddhisme, en kijk, ik leef nog altijd.'

Haar ervaringen fascineerden Wellekens, van opleiding kinesiste, en ze besloot zich in alternatieve geneeswijzen te verdiepen. Ze volgde cursussen en privéles en heeft tegenwoordig een praktijk in Roosdaal voor 'gezondheidsadvies'. 'Ik geloof vast dat Marie-

Rose Morel kan genezen. Iedereen kan genezen, want je bent altijd de oorzaak van je eigen probleem. Dat is het grote verschil tussen de klassieke geneeskunde en alternatieve geneeswijzen. De klassieke geneeskunde kijkt alleen naar de gevolgen, wij gaan op zoek naar de oorzaak. Als iemand vooraan in het hoofd pijn heeft, is de oorzaak een leverprobleem. En een leverprobleem wijst op woede, dus gaan we na waarom iemand zo kwaad is.'

Geest boven lichaam, zo omschrijft Wellekens het. 'Een lichamelijk probleem wordt altijd veroorzaakt door geestelijke problemen. Ik zeg dat ook eerlijk tegen mijn klanten als ze voor het eerst langskomen: alleen jij kunt jezelf genezen.'

Ze vindt het een hoopvolle gedachte, al geeft ze toe dat het ook keihard kan klinken, bijvoorbeeld in de oren van een moeder met een ongeneeslijk kind. En wat met terminaal zieken die toch overlijden? Hebben zij niet genoeg geprobeerd? 'Zij hebben de oorzaak in zichzelf niet gevonden', zegt Wellekens. 'Of ze wilden niet genezen, dat kan ook. Maar ik veroordeel niemand. Ik help mijn klanten - ik houd niet van het woord "patiënten", dat klinkt alsof ik boven hen sta - om te geloven. Je bent wat je hoopt, wat je gelooft.'

En ja, er wordt van die hoop wel eens schaamteloos geprofiteerd, zegt Wellekens, maar ze is ervan overtuigd dat de oplichters in haar branche een minderheid zijn. 'Ik vraag voor een consultatie vijftig euro, overdreven veel kun je dat toch niet noemen.'

'Onzin', zegt Wim Betz over de uitspraken van Wellekens. 'Vreselijk gevaarlijke onzin nog wel.' Betz is arts, emeritus hoogleraar en voorzitter van Skepp, de Studiekring voor Kritische Evaluatie van Pseudo-wetenschap en het Paranormale. Hij ergert zich blauw aan wat hij de desinformatie over terminale ziektes noemt. 'Natuurlijk staat het iedereen vrij zelf keuzes te maken, maar je kunt pas kiezen als je eerlijke informatie krijgt. Charlatans en kwakzalvers geven patiënten geen hoop, ze doen beloftes die ze nooit kunnen waarmaken. En dat is veel erger, want zo ontnemen ze terminaal zieken de kans om waardig afscheid te nemen, om vrede te vinden met hun lot.'

Dat de klassieke geneeskunde geen opening meer laat voor hoop, gaat niet op, vindt Betz. 'Nee, we hoeven patiënten niet meer voor te liegen, zoals ik indertijd als jonge arts nog moest doen. Maar geen enkele dokter zal alle hoop bij zijn patiënten wegnemen. Hij zal altijd zeggen dat iemand langer kan leven dan de prognoses en hij zal er alles aan doen om de kwaliteit van dat leven zo goed mogelijk te houden. Maar mensen houden hun wensen soms voor werkelijkheid. "Ik neem dit niet,, zeggen ze dan als ze hun diagnose hebben gehoord - alsof het een of ander handelsvoorstel betreft. En natuurlijk is het menselijk te hopen, maar je hoeft daarvoor toch niet bij charlatans te zijn, die je dwingen een hypotheek op je huis te nemen? Wat voor een levenseinde heb je dan, als je financieel en psychologisch gebroken bent? Je kunt voor hoop en troost toch op andere plekken terecht, bij vrijwilligers of huisartsen bijvoorbeeld.'

Doorgaan of doodgaan

Zeer uitgesproken meningen, de realiteit ligt zoals altijd ergens tussenin. 'Opgeven doe je nooit', zegt Kim Gosselin, vijftientig en terminaal ziek door een zeldzame neus-keelkanker. 'Ja, je begrijpt dat er geen genezing meer mogelijk is, maar de hoop blijft. Al verschuift die wel grotendeels. Van hoop op genezing naar hoop op een zelfstandig leven, zo lang mogelijk. Maar zelfs de hoop op genezing blijft, hoe klein ook. Wat je ook allemaal niet leest op het internet aan mirakels. Als ik alles geloofde, ik was al honderd keer genezen. Maar er is niets mis met hoop, vind ik. Ik heb ook nog drie maanden lang een therapie ondergaan met een nieuw middel, in samenwerking met mijn arts. Allemaal voor niets, bleek achteraf. Niet zo erg, ik wist hoe klein de kansen waren.'

Dat Marie-Rose Morel heil zoekt in alternatieve therapieën, vindt Kim dus maar normaal. 'Ze is heus wel slim genoeg, neem ik aan, om realistisch te blijven. Om niet te hard te hopen. Tussen de hoop en de realiteit van het afscheid heb ik zelf, na vijf jaar, een goed evenwicht

gevonden. Ik ben op het punt gekomen dat mijn lichaam niet meer elke therapie aankan. De zoveelste behandeling hoeft niet meer voor mij. Hoop, die heb ik nog elke ochtend. Maar dan hoop op een goede dag. Een blije dag.'

En zo wordt de hoop tegelijk kleiner en grootser. Op zijn blog Doorgaan of doodgaan bericht hij over die goede en minder goede dagen. De hoop en de wanhoop, afwisselend betrapt.

Andere toekomst, andere hoop

Met zijn beklivende blog en moedige berusting legt Kim de lat hoog: je niet alleen verzoenen met dat einde, maar daar ook nog eens inspirerend bovenuit stijgen. Laat dat motiveren, maar maak daar niet de norm van. Zo vindt Walter Rombouts, klinisch psycholoog aan de afdeling medische oncologie en palliatieve zorg van het UZ Leuven. Zoals ook Marie-Rose Morel geen voorbeeld hoeft te zijn voor alle kankerpatiënten.

'Je kunt alleen maar zijn wie je bent. Het komt erop aan om dat plots aangekondigde einde verwerkt te krijgen - om dat toekomstperspectief, dat voordien eindeloos leek, opnieuw in te vullen. Hoe dat gebeurt, dat bepaalt iedereen zelf. Woorden als berusting en aanvaarding gebruik ik nooit. Te star, te dwingend. Ja, de patiënt moet de realiteit onder ogen kunnen zien. En daarvoor moet de arts bovenal heel duidelijke en eerlijke informatie geven. Dat lijkt evident, maar de praktijk is lastiger. Een jonge ouder het nieuws brengen dat hij zijn kinderen niet zal zien opgroeien? Geloof me, de verleiding is groot om een sprankel oneigenlijke hoop in je boodschap te smokkelen. Maar goed, ook in die nieuwe toekomst zit altijd hoop. Andere hoop. Hoop op een mooi afscheid. Hoop dat je nog zo goed mogelijk dat nieuwe leven kunt helpen uittekenen voor je gezin. Of heel concreet: dat je het huwelijk van je dochter nog kunt meemaken.'

Zélf op genezing blijft er altijd wat hoop, zoals ook Kim Gosselin aangaf. 'Dat is menselijk. En er is niets mis mee. Zolang die hoop al de rest niet domineert en een mooi afscheid niet in de weg staat. De manier waarop de nabestaanden het verlies verwerken, staat of valt met de kwaliteit van de communicatie in die laatste weken en uren. Zolang de hoop niet liegt, is en blijft het een bijzonder mooie emotie.'